

Pretiuu

pentru Sibiu pe 1 anu intregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimisu cu post'a in laintrulu monarchiei pe 1 anu intregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — In strainatate pe 1 anu 10 fl. seu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. seu 11 franci. — Numeri singuratici se dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Anulu III.

Ori-ce inserate,

se platescu pe serie seu linia, cu litere merunte garmondu, la prim'a publicare câte 7 cr., la a dou'a si a trei'a câte 6 cr. v. a. si preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu.

Prenumeratiunile se potu face in modulu celu mai usioru prin assemnatiunile postei statului, adressate de a dreptulu la Redactiunea Diariului

„Observatoriulu“ in Sibiu.

Nr. 94.

— Sibiu, Sambata 22/4 Decembre. —

1880.

Imperatulu Josifu II.

Germaniloru austriaci asia numiti liberali din Austri'a le-a venitu in minte a serba in 30 Nov. 1880 aniversari'a de 100 de ani de candu a succesu Josifu II mamei sale Mariei Teresiei la tron, dupa ce'i fusese 15 ani corregente. Acea partida a germaniloru, care si-a datu siesi nume de liberala, care inse in realitate este numai pangermanista, are de scopu cu acesta serbare a face numai o demonstratiune germana, de si in directiuni diverse. Intre altele, densii voira se arate cu acésta, cà se inchina umbrei lui Josifu II din cauza, cà elu ar fi avutu de scopu a germanisa monarchi'a intréga, ceea ce nu este adeveratu, cà-ci precum a disu insusi imperatulu in unele acte ale sale, densulu a voitu numai se introduca in afacerile publice din monarchi'a intréga, o limba viia in loculu celei mórte latinesci, spre a facilita administratiunea in tóte ramurile ei. Josifu II presupunea, cà ar fi multu mai usioru se invetie functionarii o limba viia decâtu una mórta. Mai de parte germanii se inchina lui Josifu II si din cauza, cà elu a pornitu mai antaiu lupt'a in contra omnipotentiei clerului, precum erá aceea pàna in secolulu trecutu, si precum nu mai e astadi nicairi, dupace lumea cadiù in celalaltu estremu, de siguru neasemenatu mai periculosu.

Asia isi facu ómenii inca si in secolulu nostru câte unu idolu, carui ii dau form'a care le mai place loru.

Despre imperatulu Josifu II s'au scrisu si publicatu atâtea carti pro si contra, in càtu poti compune din ele o biblioteca respectabila. Noue inca ne este scumpa memori'a lui Josifu II inse cu totulu din alte cause si din alte puncte de vedere. Fia opiniunile ómeniloru din punctu de vedere nationale si din celu religiosu ori-care despre Josifu II judecatu din punctu humanitariu si din alu adeveratei libertati omenesci, elu dara a fostu mare.

Pàna la Mari'a Teresi'a sclavi'a (servitus) luata intru intielesulu genuinu alu cuventului, se aflá nu numai in partea cea mai mare a monarchiei Habsburgiloru, ci mai in tóta Europ'a. Imperatés'a se incercase in cei 40 de ani ai domniei sale de câteva ori, nu cà se stérgea dintr'odata sclavi'a, ci numai se'i usiorede in câteva ferecaturele, se inblandiesca tirani'a senioriloru. Josifu II a mersu mai departe: elu a decretatu si proclamatu migratiunea libera, pentru-cà sclavii se'i póta schimba unu domnu cu altulu. Prin acésta mesura decisiva s'a infrenatu multu tirani'a, fiindu-cà liber'a migratiune a milióneloru de iobagi a destepatatu rivalitatea domniloru intre sine si a produsu fric'a de a nu'si perde sate intregi de sclavi, prin stramutare de pre unu dominiu pe celalaltu. In Poloni'a, in unele provincii nemtiesci si in câteva tinuturi unguresci, proprietarii aveau jus primae noctis asupra toturoru mireseleoru, câte le placeau loru sau la fetiorii loru, si in Poloni'a baiatulu sclavului era pusu de tinta pentru fiulu domnului, cà se se deprinda la trasu cu pusca si pistolu. In Ungari'a si Transilvani'a mai multi seniori avusera dreptulu sabiei asupra iobagiloru; ei ii judecau, totu ei ii si executau. Servitiulu sclaviloru nu erá regulatu prin nici o lege, ci singur'a vointia a domniloru erá lege pentru ei. Josifu II a cassatu si infrantu mai multe din acelea specii de tiranii spurcate. Numai in Transilvani'a elu n'a fostu in stare de a sfarma celu puçinu o parte din ferecaturi, pàna dupa revolutiunea horaiana.

Josifu II a sfarmatu inca si alta sclavia cumplita, pe cea spirituala. Prin decretulu tolerantiei religiose elu a desrobitu multe milióne de ómeni. Prin dispositiuni severe luate pentru infintiare de scóle, pe unde nu li se audise nici de nume, a datu ocaziune la mii de tineri din popo-

rule tieranu, cà se'si castige cunoscintie mai inalte. Atátu din Transilvani'a càtu si din Ungari'a imperatulu au alesu pe unu numeru considerabile de tineri romani, destepti si bine preparati, de iau inaintatu la ranguri si demnitati, nu numai pe la dicasteriele civili, ci si in armata, atátu la regimentele de granitia, càtu si la linia. Acelea inaintari au fostu de natura, cà se destepte in natiune consciinti'a de sine intr'o mesura, precum nu se mai intemplase de secolu. Libertatea tipariului decretata de imperatulu Josifu a indemnatu si incuragiatu pe tinerimea de atunci dela Blasiu si pe Radu-Tempeanu dela Sibiu (Brasiovu), cà se se ocupe cu totu adinsulu cu studiulu limbei si cu istori'a nóstra nationala. Odata puse fundamentele in cei 10 ani ai domniei lui Josifu II, odata sementiele sciintieloru aruncate intre romani, erá preste potintia, cà intunecimea ce ar fi mai urmatu, se le estermine cu totulu; se amane si se intardie cócerea, propagarea si aplicarea loru, acésta se mai potea, mai multu inse nu; totu ce s'a semenatu sub Josifu, a resaritu si s'a facutu drépta proprietate a natiunei. Scurtu: sub Josifu si prin elu s'au aruncatu cele mai tari fundamente ale emanciparei si libertatiei nóstre nationale.

Nimeni cá Josifu II nu a cunoscutu in secolulu seu asia de bine pe poporulu romanescu. Se dice in istoria, cà elu ar fi venitu de trei ori in Transilvani'a si prin Banatu. Cà imperatulu a amblatu si prin Marmati'a, se scie din casulu lui Grigorie Maioru, pre candu acesta era inchisu la Muncaci. Dara imperatulu Josifu II facuse multe caletorii in dilele mamei sale, incognito, sub nume adoptatu (pseudonimu) de comite Falkenstein; éra candu trecea prin Banatu la bataia contra turciloru, nu'lu cunoscea nimeni dintre ceilalti oficiari. De aici vine, cà despre acestu monarchu au remasu multe anecdote la tóte popórale din imperiu. La noi in Transilvani'a este una din cele mai cunoscute, candu se dice, cà dupace s'a intorsu Josifu din prim'a sa caletoria facuta in acésta tíera, mama-sa l'a intrebatu, cà ce a vediutu in Transilvani'a; elu 'ia respunsu: „Am vediutu iubita mama, o tíera fórte frumósa si bogata, in ea unu unguru falosu si tiranu, unu sasu viclénu si egoistu, unu romanu calcatu la pamentu si cadiutu in barbaria.“

Avemu si anecdote istorice, adeverate, chiaru si de aci din Sibiu, unde imperatulu a petrecutu de repetite-ori, candu a desrobitu si comun'a Resinarii si alte comune; dara lena romanésca nu lasa pe romanu cà se le adune, éra cu documente se aprinde focu si se léga óle cu miere si cu lictariu.

Mai domnescu la popóra si alte traditiuni fabuloase despre Josifu II. Poporulu tieranu nemtiescu nu crede cà Josifu ar fi mortu, ci cà ar fi cadiutu in captivitate la blastemati de turci pagani si domni mai pagani de càtu turcii, nu voru se dea bani cà se'lu rescumpere. Slavii din Boemi'a si Moravi'a ilu astépta pàna in dio'a de astadi, cà se le mai faca odata dreptate. Rutenii din Galiti'a ilu punu alaturea cu Moise, cà-ci 'iau desrobitu de sub cumplit'a tirani'a a aristocratiei polóne. Romanii din Transilvania pàna in dio'a de astadi tinu una si nestramutata, „cà imperatulu Josifu n'au moritu de mórte frésca, ci cà l'au otravitu domni de mania, cà-ci a tinutu cu romanii.“ Dara ce se ne prea miramu de acestea credintie ale popóraloru propagate prin generatiuni inainte, candu chiaru in dilele nóstre, dela 1866 incóce merge din gura in gura o alta credintia poporana, despre „unu stranepotu alu imperatului Josifu II pe care domni l'aru tineu in prinsóre.“

Nepotulu lui Josifu II imperatulu Franciscu a pusu unchiului seu urmatoriulu epitañiu:

Josepho secundo, quisaluti publicae vixit, non diu, sed totus. 1807.

Acésta sententia prea bine alésa, se vede pe statu'a lui Josifu II in Vien'a, si totu omulu scutitu de patim'a urei si de egoismu, o póte subscrie fàra nici-o mustrare de cugetu.

Ungari'a.

— (Dela dieta.) Se dice cà lucrarile dietei unguresci voru mai tinea numai pàna la 10 Dec., apoi se va proroga pàna dupa serbatorile Craciunului in Ianuariu. Intr'aceea budgetulu trece prin desbaterile speciali si se votédia fara mari dificultati. La budgetulu culteloru este de insemnatu, cà sum'a de 310,000 fl. trecuta in preliminaru cà pentru „scopuri bisericesci“, adeca mai respicatu, cà subventiuni fórte modeste inpartite la preotime, astadata s'a votatu la intervenirea ministriului Trefort, fara a mai scadea din ea câte 5% si respective 15%.

Se apropie alegerile.

La budgetulu ministeriului justitiei s'a incinsu o desbatere in form'a unei torture sufletesci. Doi oratori, anume inse deputatulu Veszter esi cu nesce descoperi, care facu se se urce sangele in capu. S'au adeveritu, cà cei mai multi membrii ai tribunaleloru dela tóte instantiele sunt omeni capabili si laboriosi, cà inse fiindu prea puçini in totu coprinsulu tieri si processele inmultindu-se neincetatu, administrarea justitiei suferé intardieri atátu de mari, in càtu este periculu cà preste puçinu se faca bancrutta morala, se urmedie juristitiu. La curtile de apellu (instanti'a II numita pe aici tabla reg.) restantiele trecu preste 118 mii. Processe care intra astadi la registru, abia se voru inparti in Augustu 1881 pe la referenti. La curtea suprema in B.-Pest'a toti membrii dela departementele civili au celu puçinu câte 100 éra cei dela resortulu criminalu si câte 300 de restantie. De ar mai fi inca 20 de membrii referenti laboriosi si totusi le-ar trebui vreo doi ani, pentru cà se scape de restantie. Li se dau ajutorie dela tabla, atunci inse remane acésta in restantie si mai triste. Ministrulu Pauler interpellatu de repetite-ori, recunosce totudeauna reulu, adaoge inse, cà elu nu póte face mai multu; scie cà s'ar mai cere se se aplice vreo 40 membrii; dara nu sunt bani. Intr'aceea din tax'a timbrului intra milióne de fl. si pedepsele pentru timbru nelegale sunt in totu coprinsulu tieri la ordinea dilei; cu tóte acestea bani pentru o justitia buna nu sunt! Apoi se se mai mire cineva, cà in lipsa de justitia buna, exacta, prompta, creditulu tieri perde neincetatu in ochii popóraloru europene!

Insusi dn. Majlath renunitulu presedente alu curtiei supreme a declarat, cà asia nu mai póte merge.

Defraudarile baniloru publici se intempla asia desu, in càtu unele diarie vedu necessitatea ale deschide o rubrica separata. Mai de curendu unulu Kátay Imre fostu perceptoru si la Gr. Károlyi, a defraudatu 65 mii fl. si este prinsu. La Kanizsa unu judecatoriu Zs. a mancatu 2000 fl. bani depositati. Unulu Korzselitz a falsificatu mai multe cambii (politie) si l'au prinsu tocma la Neapole. Pe doi redactori dela diariulu satiricu „Bombe“ anume Al. Saphir si Jos. Braun ii bagara in temnitia, pentru cà au insielatu prin amenintari mai multe sute de florini totu dela evrei de ai loru.

— (Despre conflictele dintre magarii civili si oficiarii armatei de linia) diariulu oficiosu „Politische Correspondenz“ si apoi si alaturea cu elu ministeriulu „Fremdenblatt“, ambele din Vien'a, aducu informatiuni memorabili, din care cunoscemu, cà in cele din urma ne mai potendu suferi nici comand'a suprema atâtea insulte si infamii câte se publica neincetatu in dia-

riele magiare in contra armatei si mai alesu asupra corpului oficiariloru, a reclamatu la ministeriulu ungurescu cerendu infrenarea si pedepsirea atatoru blastematii. Se dica că ministeriulu ungurescu ar fi decisu a trage in judecata pe mai multi redactori si auctori ai infamiiloru; dara se presupune, că curtile cu jurati din Ungari'a voru acquita pe toti inculpatii; totusi processele acelea criminali voru avea acelu bunu resultatu, că prin ele voru ajunge la cunoscinti'a Europei o multime de lucruri spurcate si criminali din Ungari'a. Asia credu susu citatele diarie.

Romani'a.

— Bucuresti. Cuventulu de tronu, pe cătu este elu tinutu cu mai mare demnitate, pe atātu a intiepatu mai multu, aci acasa pe adversarii cei mai inversiunati ai ministeriului actuale, in afara pe toti aceia cari voiescu, că dupa ce rezultatele anului 1877 nu s'au potutu face nefacute, inca independenti'a tiei se remana o fictiune.

Elementelor interne de opositiune li s'a datu in anulu acesta nutrementu forte bogatu prin ceea ce numescu in alte tieri conscriptiunea si taxarea proprietatiloru, era aici ii dicu recensementulu inpositeloru, spre a se sci mai exactu de cătu pana acum, care căta contributiune are se platēca la statu, anume dupa proprietatile immobili, in tōta tier'a, la sate si orasie. S'au intemplatu si mai inainte conscriptiuni de acestea, acelea inse au semanatu de minune cu cele ce se facu in Ungari'a dela 1867 incōce, unde proprietarii de mosii si de case, mai alesu daca au fostu magiari, s'au taxatu forte usioru si cele mai mari greutati ale tiei au fostu aruncate pe poporatiunea rurala nemagiara si pe multele cetati si orasie locuite de germani, slavi, evrei; apoi inse chiaru si inpositele cu care erau taxati proprietarii, nu se incassau cu anii intregi, nu se scoteau executiuni asupra lor, ci se dau in adinsu uitarei, pana candu se implinescu cinci ani, dupa care terminu datori'a cătra statu espira. Din acestu modu de administratiune finantiala au resultatu apoi enormele restantie de inposite, pana la căte 40 milione florini v. a. In Romani'a erau crutiati si maguliti proprietarii mari, class'a arendasiloru, care este mai numerosa de cătu in ori-care alta tiara de pe continentulu Europei, si toti proprietarii de case dela orasiele mari, căti erau de partid'a guvernului. Multi din acelea clase de cetatieni se laudau in gur'a mare, cu miculu inpositu ce plateau si altora nici că le mergea nimeni la usia, că se le cēra ceva pentru statu. De aici apoi se esplica in parte mare desordinea infricosiata ce se incuibase in finantiele tiei. Foncier'a (darea de pamentu si de case) a fostu in Romani'a incepēndu dela Cusa-voda numai 4% din venitul curatu, nu 20 nici 24% că in tierile imperiului austro-ungurescu si numai tardiu s'au mai adaosu 2%. Acelea abusuri, acea nedreptate scandalōsa au trebuitu se dea fructe forte amare: deficite pana la 30 milione de franci. Mai pe urma s'a inspaimentatu si guvernulu Catargiu de urmarile funeste si a datu ordinulu din 5 Martiu 1876 citatu de „Romanulu“ din 19 Nov. (1 Dec.) In acelu documentu memorabile ministeriulu Catargiu recunōscē pe faēia, că: „Evalvatiunile actuale fonciare sunt cu totulu minime faēia cu veniturile ce realisēdia proprietarii sēu cu pretiurile ce primescu dela arendasi si chiriiasi, dupa contracte lucrātore. Pe scurtu, ceremu se sporiti la indoitu venitul fonciaru actualu.“ etc.

Asemenea porunci a datu ministrulu de finantie din guvernulu conservativu, a recunoscutu prin urmare, că proprietarii si arendasii platescu la statu „minimum.“ Atunci a fostu prea tardiu; ministeriulu Catargiu a caditu din caus'a abuseriloru de natur'a acestora. Ministrulu Brateanu se incēra se faca repartitiune drēpta la inposite. De va reusi, ilu voru blestamā toti căti au platitu pana acum forte puēinu sēu mai nimicu la tesaurulu statului, si lu voru binecuentā milionele; de nu va reusi, va urmā o catastrofa de cele ce se astēpta in Ungari'a, comunismulu si nihilismulu va castigā terenu.

— Despre cassarea rubleloru russesci pentru care s'au facutu atāta vorba de 2 ani incōce, ordonanti'a ministeriala suna:

„In siedinti'a sa de astadi, 15 Nov. 1880, consiliulu ministriloru, luandu in consideratie referatulu d-lui ministru alu finantieloru, cu Nr. 36,970, prin care s'a cerutu că pe de o parte se constatam că in adeveru a intratu in cass'a tesaurului sum'a de 5,000,000 lei, in moneta nationala de 5 lei,

era pe de alt'a se decidemu timpulu de candu monetele de argintu, diferite de a le uniunii monetare latine, nu voru mai avea cursu legalu in Romani'a; avendu in vedere art. 4 din legea dela 28 Martie 1879, pentru autorizarea baterei monetei nationale de argintu, in bucati de 5 lei, prin care se prescrie: „Candu se va constatā, prin inchiatiere de processu verbalu alu consiliulu ministriloru, că a intratu in cass'a tesaurului sum'a de 5,000,000 lei in noua moneta, guvernulu va decide timpulu in care va demonetisā monetele de argintu, diferite de acelea ale uniunii monetare latine; avendu in vedere processulu verbalu inchiatiatu de noi astadi, prin care se constata că in adeveru s'a versatu de monetari'a statului, la cass'a tesaurului, sum'a de preste 5,000,000 lei, in moneta nationala de 5 lei, decide:

Din dio'a de 27 Nov. rublele de argintu russesci si sub-divisiunile lor nu voru mai avea cursu legalu in Romani'a. Dela acēsta data si pana la 31 Decembre viitoriu inclusivu, ele se voru primi la cassele statului pentru demonetisare pe cursurile urmātore: Rubl'a à 3 lei 50 bani, $\frac{3}{4}$ rubla à 2 lei 62 bani, $\frac{1}{2}$ rubla à 1 leu 75 bani, $\frac{1}{4}$ rubla à 87 bani. Dispositiunile acestui jurnal se voru aduce la indeplinire de d. ministru alu finantieloru, dupa ce va obtine si inalt'a aprobare a Mariei Sale Regale.“

Ministrii: J. C. Bratianu, B. Boerescu, A. Teriachiu, generalu Slaniceanu, colonelu Dabija, B. Conta, D. Giani.

— Adunarea deputatiloru. Astadi s'a procedatu la alegerea biurului. Presenti 80 deputati. D. C. A. Rosetti a fostu alesu presiedinte cu 61 voturi; era vice-presiedinti d-nii Chitiu, Lecca cu căte 61 voturi, Agarici 54 si Aurelianu 48 voturi.

— (Societatea romanēscă sub raportulu religiosu.

(Continuare din Nr. 93.)

Se dice in Bucuresti, că auctorulu celoru 19 epistole critice publicate in diariulu „Press'a“ ar fi unulu din professorii cei mai vechi de drepturi dela universitate, si colegu de catedra alu d-lui Vas. Boierescu. Fia auctorulu ori-si cine: in faēia sinodului adunatu, alaturea cu atātea proiecte de reforme prevediute in cuventulu de tronu din 15/27 Novembre a. c. este necessariu că se vedemu cu totii, cum isi cunosc vecinii nostrii starea loru religiōsa. Ce mai sci, pōte că avem si noi trebuintia se invetiamu multe dela densii, mai virtosu in ceea ce concerne trist'a si prea umilitōri'a dependentia a religiunei dela omnipotenti'a statului. Si ērasi ce se mai dicemu, dōra voru mai invetiā si calugarii, si clerulu de miru, intieptiune mai multa de cătu avusera ei atunci, candu au suferitu cu nespusa usioratate, că se i incalcece egumenii, archimandritii si archiereii greci si bulgari, veniti de preste Dunare, dela Constantinopole si din insule, nu numai pe la monastirile inchinatē, ci si pe la cele pamentene, patriotice, neinchinatē. Dara biserica nu cauta la nationalitate?

Bine; numai cătu acei calugari straini cautau forte exactu la pungile lor si la inavutirea familiei lor; că-ci că se tacemu de nepotimea numerosa, de ambele sexe, venita pe urm'a lor, s'au aflatu chiaru in dilele lui Cusa-voda, cu ocaziunea secularisarei din 1864 cătiva egumeni insurati, cu neveste si cu căte 3—4 prunci. Se dicea inse, că aceia n'au fostu calugari, ci negutiatori greci scapatati in averile lor, cari au castigatu dela Locurile sante privilegiulu exceptionalu de a traī din venitul unor monastiri. Dara unde era pe atunci clerulu, că se nu vēdia si se nu audia nimicu? Si unde era clerulu intregu, pe candu se intemplau neauditele misiellii descrise pe largu de cătra dn. Const. Aricescu fostu directoru alu archiveloru statului in cartea „Sora Agapia?“

Acestea premisse, trecemu ērasi la critic'a din „Pressa.“

„Permiteti'mi a me ocupā in scrisōrea mea de astadi cu doue cause, care au produstu starea de planu a societatiei nōstre sub raportulu religiosu.

Sciti, domnule redactoru, că religiunea este totu asia de vechia că si omulu pe acestu pamentu, si că istori'a ne spune, că simtiementulu religiosu a esistatu in tōte timpurile si la tōte popōrale din lume intr'unu gradu mai multu sēu mai puēinu desvoltatu, manifestandu-se in moduri diferite, dupa starea civilisatiunei fi-carei natuni.

Preotii sēu ministrii cultului au esistatu asemenea inca din timpurile cele mai antice si au exercitatu in

sinulu societatiloru o influentia mai mare sēu mai mica, potrivit cu starea moraluriloru, traditiuniloru si progressulu intelectualu si moralu alu membriloru aceloru societati.

In unele tieri clerulu, mai alesu in vechime si in secolii de mijlocu, s'a bucuratu de o insemnata inriurire asupra institutiuniloru statului, ba chiaru a dominatu căte odata poterea laica; in alte tieri, si mai cu deosebire in timpurile moderne, ministrii lui Domnedieu pe pamentu au cautatu se conserve celu puēinu independenti'a bisericii in faēia statului; in fine la căteva porōra poterea eclesiastica fu absorbita si dominata de cea laica.

La noi biserica si statulu au fostu totudeauna in cea mai strinsa legatura, s'au confundatu mai de totu impreuna: in faēia inamiciloru puternici, cari amenintiau independenti'a tiei, biserica luptā barbatesce alaturi cu statulu pentru aperarea nēmului romanescu, esercitā firesce o mare influentia in tiara si se bucurā de insemnate prerogative. Tineti minte, domnule redactoru, cele ce am aretatu intr'una din scrisorile mele trecute asupra acestui punctu: portarea curagiōsa, nobila si patriotica a mitropolitiloru si episcopiloru in timpurile cele grele pentru tiara, si poterea insemnata ce aveau in ordinea politica. Inaltulu cleru era atunci independentu si cu mare autoritate morala, fiindu-cā membrii lui erau adeveratii pastori ai turmei.

In timpulu regulamentulu organicu, clerulu perdū o mare parte din acea potere, fiindu-cā prelatii se alegeau de obstēsc'a adunare ordinaria, in care elementulu boerescu era predominantu. Cu tōte astea, multi reprezentanti inalti ai bisericii conservara o influentia legitima pe cătu timpu posedara nenumeratele mosii, pe care pietatea stramosiloru nostri le daruiatu bisericii pentru ridicarea cultului si fundarea institutiuniloru de binefaceri. Candu legea infintiā cass'a centrala, insarcinata cu stringerea venituriloru monastiriloru neinchinatē, in cetā pana la unu punctu ore-care si poterea clerului romanu, carea deveni lefegiu, că toti ceilalti functionari din tiara. Dicemu pana la unu punctu ore-care, fiindu că membrii inaltulu cleru totu mai aveau venitul unei mosii numita vatr'a monastirei, si se bucurau de inamovibilitate.

Din nefericire, sistem'a alegerii mitropolitiloru si episcopiloru de cătra obstēsc'a adunare a tiei lasā unu campu intinsu coruptiunei electorale: boierii in genere alegeau de capi ai bisericii nu pe cei mai demni, mai invetiati si mai morali membri ai clerulu, ci pe aceia cari se bucurau de protectiuni inalte din intru sēu din afara, ori pe cei ce le dau mai multi bani. Astfelu s'au vediatu in timpulu dinaintea regulamentulu nimiti de Domnitoriu mitropolitulu Grigorie si episcopii Ilarionu si Chesarie, celu dintai insemnatu prin cunoscinti'a limbeleru clasice si traducerea autoriloru bisericesci, celu de alu doilea, prin spiritulu seu sarcasticu si prin cultur'a sa intinsa si variata in limba elena si in căteva limbi moderne, celu de alu treilea, printr'o viētia calugarēscă forte austera, printr'o mare independentia de caracteru si printr'o pietate admirabila care lu factu se cladēca la Buzeu, afara de o biserica frumōsa, unu maretiu palatu episcopalu si unu bunu seminaru, era in deosebite parti ale eparchiei sale, mai multe locasiuri sfinte pentru glorificarea lui Dumnedieu!

Este adeveratu, domnule redactoru, că Domnitorulu care numea nisce asemenea venerabili prelati, se chiamā Grigorie Voda Ghica, omu simplu, dar cu fric'a lui Dumnedieu si cu doru de tiara. De multe-ori locuitorii din partea podului Mogosiōiei, unde era palatulu, ilu vedeau strabatendu strad'a că se intre la biserica Sarindaru. Acolo, in vremi de mare compuna, cum se dicea odata, piosulu principe cădea cu rogatiuni la icōn'a Maicei Domnului, că se lu ajute si se lu inspire a luā dispositiuni folositōre pentru binele si marirea tiei.

Sub regulamentu, obstēsc'a adunare alese de capi ai bisericii, că se citidui numai căteva exemple, pe nisce ōmeni că Nifonu mitropolitulu, Filoteiu episcopulu de Buzeu, cunoscuti pentru avariti'a si abuserile ce faceau. Atātu e de adeveratu, domnule redactoru, că sistem'a parlamentara nu dā totudeauna bune rezultate, si că prea bine a disu d-n'a de Stael imperatulu Alexandru I alu Russiei: „Sire, caracterulu Majestatiei Sale face cătu o Constitutiune!“

Dar acum vine intrebarea: ce a facutu statulu in urm'a infintiarei cassei centrale, si mai alesu in urm'a secularisarei averiloru monastiresci? Consacratā pentru biserica aceeași sollicitudine si veghieri, că pentru celelalte parti ale organismulu socialu? Nu, nici de cum. Creatu-s'a vreo institutiune, luatu-s'a celu puēinu vreo mesura nimerita, că se se radice mai alesu clerulu de josu din starea de umilire ce inspira mila, daca nu disprietiu? Nu. Din milionele ce si-a insusitu statulu, luandu averile monastiresci, destinatu-s'a o suma ore-care, daca nu pentru construirea de cladiri noue sfinte, celu puēinu pentru repararea, infrumsetiarea si tēnerea in buna stare a celoru vechi? Ce felu de catedrala are capital'a Romaniei? O mica biserica ordinaria, fara stilu caracteristicu, si pe din launtru avendu paretii manjiti, era nu zugraviti, si plini de unu fumu negru si murdaru!“

(Urmēdia din alta epistola.)

Serbi'a.

Caletoriile diplomatice, că si cele de caracteru privatu intreprinse de cătra principele domnitoriu Milan Obrenovicu IV si de cătra unii din ministrii sei, nu i folosira nimicu la scopulu ce avusera de a scapā de napastea in care a datu si Serbi'a, anume cu Austro-Ungari'a in urm'a tractatulu de Berlin dela 1878. In acelu tractatu se practicara căteva clausule, care acuma se esplica asia, că staturile balcanice au se cada in sfer'a influentiei austro-unguresci (österreichisch-ungarische

Machtsphäre), că ele au se închiaie tractate comerciale cu Austro-Ungari'a în folosul acesteia, că sunt datorice se traga linii de cali ferate pe unde va voi această monarchia, că asia numitele Porti-de-feru are se le sparga din albi'a Dunarei totu Austro-Ungari'a cu puterile sale, că în fine pe minunatul canalu européu numitu Dunarea (Danubius) comand'a se fia totu în manile monarchiei austro-unguresci, cu alte cuvinte mai romanesci: tractatul de Berlin si în trelsulu principele Bismark în lini'a prima, voira se prepare Austro-Ungariei domnia suverana în Orientu, asia, că pre candu imperiulu otomanu va fi disparutu din Europ'a si pre candu natiunea germana va afla momentulu venit, că se'si întregéscă imperiulu seu cu provinciile austriace germane si germanisate până în marea adriatica, pe atunci domnitorii din Budapest'a se si pótă pune mâna pe totu vastulu teritoriu cunoscutu până în a. 1878 sub nume de Turci'a européna, din Dunare preste Balcani, până în Marea egeica. Acestu planu inse este popóraloru slave meridionali atât de bine cunoscutu, în cătu ele se ocupa di'o'a nóptea de elu, si diariile loru nu încéta a tine deschisi ochii poporului, a nutri în totu modulu iubirea de patria si a destepta consciint'a nationala, éra barbati loru de statu se oppunu din respoteri la tóte pretensiunile venite din afara, în care credu ei că este ascunsu vreunu planu de subjugare în viitoriu, sau de saracirea tierii, precum ar fi de exemplu unu tractatu comercialu, sau o reuniune de vama, din care Austro-Ungari'a se traga tóte folósele, éra staturile mici se fia stóirse si saracite.

Nimeni nu cunoscea lucrurile acestea atât de bine că ministrulu Ristici, de aceea elu se si oppuse din respoteri la tóte pretensiunile câte credea elu că sunt spre stricatiunea tierii sale. Pe elu si pe ceilalti serbi nimicu nu 'ia revoltatu în timpulu din urma mai multu, de cătu pretensiunea, că Serbi'a se se oblige a recunósce tractatele anterióre, închiaiete odinióra între Sultanulu imperiului otomanu si între imperatulu Austriei, în puterea carora vam'a de esportu ce plateau austriacii dela tóte marfile loru trecute în tierile turcesci, éra dupa înpregiurari, una cu alt'a numai de 3 de 5 si celu multu de 7% din valóre. Preste această, turcii pe terenulu national-economicu si anume în afaceri de vami érau pre cătu de prosti, pre atât si coruptibili, în cătu tesaurulu imperiului otomanu raru se cunoscea cu ceva folosu din venitul vamiloru, carele se stracurá pintre degete, încependu dela cavasulu si vamesiulu celu mai sdramtiosu, până la pasialii din Belgradu si Vidinu.

Serbii nu voru se scie nici de prostiile nici de misiile turcesci. Statu ajunsu suveranu, elu e decisu a închieie alte tractate mai convenabili, sau a nu închiaie nici-unulu. Resistenti'a ministeriului Ristici trase dupa sine caderea lui. Noulu ministeriu dissolví scupcín'a (diét'a, camer'a) si ordiná alte alegeri noue; inse chiaru diariile din Vien'a, care au lucratu din respoteri la retragerea ministeriului Ristici, se indoiescu de rezultatele pe care le asteptau ele dela o alta camera serbésca. Din alte sciri aflamu, că Serbimea este fôrte iritata.

Triamfa ??

(Urmare.)

Acusatul parochu Joachim Munteanu: Eu nu sum preparatu a responde conformu înpregiurarilor; si eu sum omu de omenia; înpregiurările ba chiaru acuatorulu m'au inpinsu în această incurcatura; acuatorulu cu cuvântarea funebrala n'a avutu altu scopu, de cătu se me înnegrésca înainte poporului; dica martorii ce voru voi, pentru-că eu de mi-ar fi permis, asi potea dovedi că martorii mai toti dutorescu sume însemnate în fondulu bisericeii si asia ei nu potu fassioná în contra lui Hannia si pentru mine. Ini pare reu că la acestu locu nu este iertatu a spune si a dovedi adevéru.

Presedintele: (întrupendu) admonediu pe vorbitoriu pentru această asertiune, că aici n'ar fi iertatu a se spune adevéru, si'lu recerca că se se tina de obiectu.

Parochulu Munteanu: Eu asi potea dovedi, că ce s'a scrisu în „Telegr. rom.“ este adevéru. Nu s'a disu că fondulu bisericescu ar fi administratu reu, séu în favorulu ppresbiterulu Hannia, ci s'a disu că nu s'a datu socotéla cërta, solida, speciala; preste 10,000 fl. érau inprumutati la persóne, fara nici o garantia, interesele érau restante până si de 6 ani, eu am asiguratú dejá preste jumetate din acele sume. La celelalte va binevoi a reflectá aperiatoriulu meu.

În sfersitu eu trebuie se marturisescu, că sum unu preotu tineru, fara de experientia, eu n'am potutu prevedea urmarile întreprinderii mele si pentru aceea apelédu si inploru bunavointi'a d-vóstra d-loru jurati.

Presedintele: Sfinti'a Ta esti invinovatitu a fi scrisu amintitii doi articoli, asia este?

Parochulu Munteanu: Da!

Redactorulu N. Cristea: Eu sum dejá de 16 ani redactoru alu jurnalului „Telegr. rom.“ sub înpregiu-

rari grele si în timpuri fôrte sguđuite, dar până acum, inca nici unu procuroru de statu nu a avutu ansa a me citá la acestu locu, această a fostu rezervatu unu colegu alu meu. Dacă sciamu că afacerea această va veni înainte tribunalulu de pressa, asi fi crutiatu pe autorulu si întréga respunderea o a-si fi primitu asupra'mi; curagiulu nu mi-a lipsitu si nu'mi lipsesce, despre această este convinsu si acuatorulu. Regretu fôrte multu, că afacerea această nu s'a resolutu înainte forului bisericescu competentu. La celelalte va binevoi a reflectá aperiatoriulu meu.

Arz de Straussenburg: Înainte barierei tribunalulu stau doi domni, cari chiaru prin vestmentulu ce cu onóre l'au portatu si'lu pórta, sunt asigurati de consideratiunea publica; si problem'a mea este a probá, că acesti domni si-au permis faptele o vetamare de lege si o grea vetamare de onóre, a unu membru alu aceleiasi corporatiuni, la carea numera si ei si a carui onóre este onórea loru. În adevéru, o problema neplacuta, carea nu coresponde nici aplecarilor mele; si daca eu totusi bucuros m'am supusu la resolvarea ei, indemnulu pentru mine a fostu, că cea mai principala datorintia a unu jurisconsultu este, că cea mai buna parte a puterilor lui se o întrepuna, că se se satisfaca legei acolo, unde legea s'a vetamatu.

Si — de si pentru mine este asia de chiaru si convingerea mea este asia de firma, că în casulu de faciá ni stá înainte o grea vetamare de dreptu si de lege, de órece s'a vetamatu onórea unu preotu de positiune superióra, si a unu barbatu de védia publica; eu totusi asi fi trebuitu se traganescu cu primirea aceste probleme, dacă a'si fi potutu si mi-ar fi fostu permis a cugetá, că verdictulu d-vóstre d-loru jurati, ar aterná dela puterea vorbirei mele. Dar nu numai capacitatea imi lipsesce, ci nici intentiunea nu o amu de a ve persuadá, din contra eu asteptu cu tóta increderea o judecata drépta numai dela o — dupa potintia — credintiósa esaminare propria a casului din cestiune din partea d-vóstra.

Deci obligamentulu meu se restringe la aceea, că dupa potintia simplu se ve espunu aceea, despre ce d-vóstra sunteti chiamati a judecá.

Mai înainte iertati'mi unele observari generale. Acus'a este îndreptata contra delictului, asupra siguritatii de onóre.

Nu voiescu a me rataci în definitiuni inventióse despre conceptulu cuvântului „onóre.“ Nimenea nu se afla între d-vóstra, carele onórea se nu o pretuiésca că bunulu nostru celu mai înaltu, care bunu fia-carui omu trebuie se'fi fia de o potriava scumpu, liberu si neaternatu dela positiunea exterióra, despre care inse esista totusi fôrte deosebite închipuiri. Noi vorbim séu audim vorbindu-se despre onórea femeiei, despre onórea soldatulu, cetatiénulu, a cavaleriulu s. a. Totu nuanteru deosebite ale unuia si aceliiasi conceptu. Si acestu deosebiri, coresponde si simtiulu vetamarei de onóre, care în deosebite classe a le societatiei este fôrte deosebitu. Acea, ce în unu locu séu între ómeni de un'a si aceeasi positiune póte se privesce de o gluma de risu, totu aceea între alte înpregiurari, între ómeni de alta positiune, se póte privi si simti cá o grea vetamare de onóre.

Si dupacum simtiulu vetamarei de onóre este asia de variu, asia sunt fôrte varie si mijlócele espierei vetamarei de onóre.

Nu fara temeiulu legea penale germana tractédia vetamarea de onóre si calumni'a în legatura cu duelulu, de órece acesta nu este altu-ceva, de cătu unu mijlocu de a repará onórea vetamata. Pentru aceea aflamu duelulu mai multu în acelea corporatiuni, la cari simtiulu vetamarei de onóre este celu mai delicatu.

Dar este o classa de ómeni, careia mijloculu acesta nu'i este iertatu, carea inse nu numai insasi posede celu mai finu simtiu de onóre, dar dela carea si noi ceialalti pretindemu — si suntemu în dreptu a pretinde — o viétia nepatata. Si această este statulu preotiescu. Dela acesta pretindemu, că nu numai se predice, dar se si exercitedie virtutea, se premérga poporulu cu esemplu luminatoriu, totdeauna scutul onórei sale sé'lu conserve nemaculatu.

La acestu statu apartiene acuatorulu, unulu dintre cei mai distinsi membrii ai acelu statu. Elu ocupa nu numai în ierarchia o positiune superióra, dar este totuodată invetiatoriulu alu tinerimei, si scutul onórei lui, pe care elu în unu siru lungu de ani l'a sciutu conservá totdeauna curatu. fu aruncatu cu tina din partea unu conmembru alu acelu statu, si această nu în vreo convorbire confidentiala, între singuratici, carora li s'ar fi potutu chiarificá starea cea adevérita a lucrulu, nu! ci publice, în unu jurnal, care are lectorii sei tocmai în acele cercuri, în cari persón'a atacatulu mai multu este cunoscuta si considerata; mai multu, în unu jurnal, care apare în tipografi'a archidiecezana, se redige de unu asesoru consistorialu, si care de multi este privitu cá organu oficiosu.

Tóte aceste înpregiurari pretindu o considerare afunda, dacă este cá asupra acusei se se judece dreptu. Acus'a se radima pe §-lu 488 cod. pen. austriacu. Acestu paragrafu e de copriusulu urmatoriu:

(Vorbitoriuulu cetesce §-lu.)

Dupa această precisare a obiectulu, vine a se tractá despre doue întrebări.

1. Cuprindu în sine articuli incriminati fapte scornite si schimonosite? si

2. Acuatorulu fost'a invinovatitu cu anume fapte neoneste, séu cu atari fapte imorali, cari aru fi cualificate de a'lu espune dispretiulu publicu, séu alu dejosi în opiniunea publica?

Referitoriu la §. inse s'a schimbatu esentialu prin ordinulu ministerialu din 14 Maiu 1871 Nr. 1498 §. 7. de órece constatarea adevéru, asertiuniloru deonestatóre, carea mai înainte éra permisa în casulu precum este celu de faciá, nu mai este iertatu a se face.

Deci dupa ce a hotaritu si maritulu tribunalu, cumcá aici probarea adevéru este eschisa, nu se póte cer-

cetá în cătu asertiunile din articoli sunt adevéru te, schimonosite séu scornite. Cu tóte aceste acuatorulu nu s'a feritu din calea acesteii întrebări. Prin martorii ascultati, elu a doveditu dejá în modu neresturnaveru, că locurile desemnate în acusa tóte si preste totu sunt schimonosite si scornite.

Schimonosita este istorisirea eschiderei parochulu Munteanu dela inmormmentare, de órece acea istorisire intentionédia a eschitá în cetitoriu credint'i'a, că acuatorulu d. Hannia l'a eschisu, până candu de oparte dupa prescisele bisericeii gr. or. nu parochulu localu, ci ppresbiterulu respectivu este chiamatu la functiunea inmormmentarei unu parochu; éra de alta parte eschiderea parochulu Munteanu dela ceremoni'a inmormmentarei, dupa chiaru fassiuena jurata a martoriloru Joanu Rebege si George Popa, a urmatu la dorint'i'a repausatulu din partea familiei acestuia, asia în cătu d. Hannia n'a contribuitu din parte'si nimicu la aceea.

Schimonositu si diformatu este întregu estrasulu din cuvântarea funebrala, anumitu loculu despre „mai bogatu inzestratu.“

Din contestulu vorbirei, care martorii l'au constatat în celu mai adevératu modu, se vede chiaru, că vorbitoriuulu a provocatu pe ascultatori se recunósca meritele repausatulu parochu, si cultur'a spirituala mai inferióra a barbatulu betranu, dar demnu pastoriu sufletescu, se o judece cu crutiare.

Vorbitoriuulu n'a cuvântatu despre superiór'a cultura spirituala a parochulu Munteanu — de órece la această nu éra nici o ansa — ci a amintitu cu crutiare, că de si Manta a fostu mai puçinu studiatu, acum în generatiunea presenta, pentru aceea nimenea se nu'lu desconsidera.

Nu schimonosite, ci de adreptulu scornite sunt cuvintele: „se nu scormonésca, se nu strice ceea ce altii au facutu,“ dupa confirmarea totoruru martoriloru, cuvintele aceste de feliu nu s'au vorbitu.

Schimonositu este loculu, unde — pretensive — se vorbesce despre „straini.“ Aici cu deosebire lipsescu cuvintele „mai aveti unu preotu, unu bunu preotu,“ cari cuvinte chiaru si respicatu le-au confirmatu în decursulu pertractarei martorii: Comanu Baca, Stefanu Oprisiu, Joanu Rebege, George Popa si Jacobu Hansu, si tocmai cuvintele aceste documentédia, că vorbitoriuulu n'a avutu intentiunea se atace pe d. Munteanu.

Copriusulu realu si scopulu acestui locu este cu totul altulu. Elu contine o dupla indemnare în genere, că poporulu se'si dee copii la scóla, si în specialu, că dupa potintia se spriginésca pe fiulu repausatulu preotu la continuarea studiiloru.

Natiunea romana tinde la cultura, conducatorii ei simtu în sine detorint'i'a, că scésta cu tóta ocaziunea se o puna poporulu la ánima. De asta-data ocaziunea a fostu binevenita si ea fu folosita. Dacă indemnarea această s'ar fi facutu numai în forma abstracta, aceea ar fi sburatu în vantu, deci pentru-că se aiba rezultat, a trebuitu se se lege de unu ce concretu, si acestu concretu a fostu la indemana în starea momentulu.

Acesta a trebuitu se se prinda, si asia dorint'i'a ideala de cultura fu versata în o forma, la întielesulu poporulu, despre folosulu celu practic. Pentru aceea deci s'a vorbitu despre preoti crescuti si alesi din sinulu comunei, si numai preocupatiunea iritata a d-lui parochu Munteanu a potutu aplicá la persón'a sa loculu acesta alu vorbirei.

Prin variile schimonosiri a le vorbirei, d. Munteanu si-a creatu singuru o basa artificiósa, pe carea si-a supraedificatu apoi erumperile deonestatóre asupra d. ppopu Hannia.

Not'a 1, si intruducerea notei 2 nu copriindu de aceste, aceste note documentédia numai, că d-lu parochu se ocupa cu placere de valórea persónei proprie.

Dar copriusulu ulterioru alu notei 2 contine punctulu de gravitatiune alu acusei. Aici d-lu ppopu Hannia se inovatiesece de o manipulare necorecta de bani; asia dara de o fapta neonesta. Acolo se dice, că d-lu Hannia a trebuitu se fia silitu a dá ratiociniu despre banii lui incredintiatu. Nu'i destulu cu atât, se adauga în unu modu fôrte reutatosu, că această a trebuitu se faca sange reu în debitorii si în manipulantii, ceea ce nu însemnéda altu ceva, de cătu că manipulantele cu debitorii au lucratu pe o mana.

Deci dara d-loru, eu credu că nici unu omu de omenia, de ar stá elu si pe cea mai inferióra trépta a societatiei, nu'i este iertatu a primá asupra'si inputarea de a fi manipulat necorect cu banii!

Séu dóra cuvintele aceste nu copriindu acelu întielesu?

Cine dintre d-vóstra va pricepe lucrulu altmintrenea, candu aude dicédu-se, că d-lu ppopu Hannia a administratu unu fondu bisericescu, dar n'a datu nici unu ratiociniu, până candu n'a fostu silitu se faca această?

(Va urmá.)

Sciri diverse.

— (Batalia cu politia din Clusiu.) S'a întemplatu în nóptea din 24 Nov. Cete de tineri beti (speranti'a patriei, dice „Kelet“ în batjocura) se luasera de a lungulu stradelor alarmandu si infricosiandu cu cantecele si sbieratele loru pe locuitori. Câtiva politiani le esira în cale si'i provocara „în numele legei“, că se se astempere si se mérga acasa; dara nobil'a junime ii luá la fuga între batai. Atunci alergara toti ceilalti politiani în ajutoriulu camaradiloru, dara toti mancaru bataia si fusera luati la fuga asia, în cătu abia au scapatu cu viétia în curtea municipalitatii, unde au incuiatu usile si portile, apoi au începutu a se baricada cu paturi si cu ce aveau, strigandu mereu ajutoriu. Politiei ajutoriu? De unde?

Firesce, că numai din casarmă. De acolo insee cine se'lu cêra, si mai alesu cine se'lu mai dea?!
Merge totu mai bine.

— (Redactorulu din cetatea Cassovi'a in Ungari'a) anume Timko, a scrisu mai deunadi in terminii cei mai nerusinati in contra corpului oficiarilor; dupa aceea totu elu a mersu la generalulu din locu si s'a plansu, că oficiarii voiescu se'lu atace. Generalulu fidloc. Ziegler a interdisu oficiariloru, că nimeni se nu cutediê a provoca pe acelu omu, ci se lase tóta afacerea in grij'a dsale, că se le castige satisfaciune. Lumea este curiôsă a vedê, pe ce cale va mijloci dn. generalu satisfaciunea.

Relative la necurmatele conflicte dintre ofiaciari si civili, diariulu militariu „Wehrzeitung“, la care ne mai provocaramu, in Nr. 194 din 24 Nov. asigura prin pên'a unui ofiaciaru superioru din garnison'a dela Clusiu, că acelu casu cu N. Bartha fusese preparatu de multu, prin conspiratiune formala inscenata de kossuthiani in contra armatei de linia. Dupa acea corespondentia sunt câtiva ani, de candu kossuthianii cauta cêrt'a cu luminarea in locurile publice si mai alesu la baluri. Intr'o di aflandu-se nisce musicanti intr'o cafenea, in care'si petreceau si dd. ofiaciari, êca intra câtiva unguri tineri si comanda se le traga loru cantece de cele mai infamante pentru germani, precum „Hunczfut a német;“ „Ebadta németje országek szemétje;“ „Eb a német kutya nélkül“ si alte blastematii de acestea. Ofiaciarii dominandu'si drépt'a mania, la unu semn datu parasira toti acea cafenea — pentru totdeauna. La baluri s'a intemplatu destuleori, că femeile si fetele unguorice au refusat a dantia cu ofiaciari dela armat'a de linia, daca n'au sciutu se vorbêscu cu ele in limb'a magiara. De altumentrea unguirii ceru acuma pe faciã separarea totala a armatei, desbinarea ei in doue.

— (Emisari din Romani'a in Budapesta?) Fantasi'a asiatica isi face spaime noue. In diarele magiare cerculédia faim'a, că emisari tramisi inadinsu dela Bucuresci că se angajediê ofiaciari din armat'a austro-ungurêscu pentru armat'a Romaniei, aru fi cutediatu a'si cercá noroculu chiaru si in garnisónele din Budapesta. Noi scimu si cu noi nenumerati altii, că adeverulu este tocma celu oppusu. Sub Alexandru Joanu I erá lege, că nici-unu ofiaciaru din vreo armata straina se nu fia primitu in armat'a romanêscu si numai prin esceptiune, intre mari dificultati, s'au primitu vreo 5 ori 6. Si se o spunemu verde: nici chiaru ofiaciarii romani nascuti, aflatori in alta armata, in casu de a trece (intre diverse formalitati), nu sunt prea bine veduti. Dara apoi Romani'a nici că mai are trebuintia neaparata de ofiaciari straini si anume de cei ungueresci.

— („Ortodoxulu“), in numerulu 10 dela 15 Novembre curentu, coprinde urmatórele materii:

1. Istoria iconomachismului, 2. Viati'a monachala dupa regulele sfantului Pahomie si sfantului Vasile, 3. Luminarile de cêra, 4. Cartile bisericesci, 5. Sfantulu Sinodu, 6. Prescriptele-verbale ale siedintieloru sfantului Sinodu, 7. Bibliografia.

— (Directiunea generala a telegrafelor si postelor), vediendu, că cele mai multe telegrame n'au adresa complecta, in câtu din acêsta cauza se potu produce intardieri si chiaru neregularitati in remiterea loru la destinatiune, mai alesu candu sunt mai multe persóne cari au acelasi nume cu alu destinatorulu telegramei, — aduce la cunoscinti'a publiculu, că tóte telegramele, spre a potea fi remise la destinatiune, urmédia se aiba adresa complecta, adica numele destinatorulu si strad'a, Nr. casei unde locuesce. Ori-ce telegrama care nu va fi in aceste conditiiuni se va retiné in depositulu oficiulu telegraficu de destinatiune. (M.)

— P. T. Domni, cari au primitu brosiura din: „Prelegerea publica despre iubileulu de 25 de ani in tain'a a siês'a si in proroci'a lui ABC“ spre vendiare in cerculu loru de activitate, sunt rogati a trimite pâna la finea anulu curentu, sau paralele incurse, sau brosiurile nedesfacute, la adress'a subscrisulu, că se se póta face computulu recerutu.

Din venitululu curatu, realisatu pâna acum s'au trimisu 50 fl. v. a. maritululu consistoriu archidiecesanu gr. or. din Sibiu si 50 fl. v. a. maritululu consistoriu archidiecesanu gr. cath. din Blasiu, spre intrebuintiare in scopulu, pentru care s'a tiparitu acea brosiura.

Brosiuri à 30 cr. se mai afla de vendiare la J. Popa, avocatulu in Sibiu.

— (Accidentu pe calea ferata in Romani'a.) Doue trenuri de marfuri s'au lovit la gar'a dela Mizilu. Ciocnirea a fostu teribila. Din fericire n'au fostu de câtu trenuri de marfuri. Cu tóte astea, unulu din conductorii trenurilor a fostu gravu ranitu. — D. colonelu Falcoianu, directorulu princiaru, s'a dusu la faciã loculu.

— (Insciintiare.) Se aduce la cunoscinti'a acelu p. t. domni, cari au comandatu „Albumulu macedo-romanu“, că acela a sositu astadi si se espedédia franco 4 fl. 15 cr. exemplariulu. W. Krafft, Sibiu.

Pretiiurile cerealeloru si altoru obiecte de traiu au fostu la 30 Novembre st. n. in Sibiu:

Grâu, dupa cualitati	1 hectolitru	fl. 7.20 - 8.20
Grâu, amestecat	1 „	„ 5.70 - 6.70
Secara	1 „	„ 5.60 - 6.—
Papusiou	1 „	„ 3.10 - 3.50
Ordiu	1 „	„ 3.90 - 4.30
Ovesu	1 „	„ 2.— - 2.40
Cartofi	1 „	„ 1.60 - 2.—
Mazare	1 „	„ 7.— - 8.—
Linte	1 „	„ 9.— - 10.—
Fasole	1 „	„ 5.50 - 6.50

Auditi, vedeti si mirati-ve!

Marfurile de argintu Britania, primite dela o massa concursuala a unei mari Fabrici de argintu Britania, devenite falita, se dau cu ori ce pretiu, sau mai bine disu gratuitu.

Trimitiendu fl. 7. — in bani gata sau cu rambursa ori cine primesce urmatórele 50 obiecte cu a patra parte din valoarea reala, si adeca:

Bucati	6 Cutite de masa escelente, manunchiu de argintu Britania, cu cutitari adeverat englesosci	Tóte 50 obiecte au costatun mai inainte 25 floreni si costa acum numai floreni 7.—
„	6 Furcutie de cele mai fine, argintu Britania, dintr'o bucata.	
„	6 Linguri de mancare de argintu Britania, grele si massive.	
„	12 Linguri de cafea de argintu Britania, de cea mai buna cualitate.	
„	6 sustitiore de cutite de argintu Britania, de cea mai buna cualitate.	
„	1 lingura mare de lapte de argintu Britania, massiva	
„	1 lingura mare de supa de argintu Britania, grea.	
„	9 Tave de presentatu, ciselate fórte finu.	
„	2 sfesnice de masa de salonu Britania pline de efectu.	
„	1 corfa de pâne massiva de argintu Britania.	

Tóte 50 obiecte sunt fabricate din celu mai finu si celu mai solidu argintu Britania, care este uniculu metalu ce ce esista pe lume, care in veci remane albu si nu se póte deosebi de argintulu adeveratu nici dupa o folosire de 30 ani; pentru acêsta garantédia.

Afara de aceste mai sunt:

18 cutite, furcutie si linguri de argintu Britania, câte 6 bucati tóte 18 la oalta fl. 3.75.
6 linguri mici de cafea de argintu Britania, mai inainte cu fl. 3.— acum numai cu fl. —.60
1 lingura de supa „ „ „ „ „ „ 3.— „ „ „ „ 1.—
1 lingura de lapte „ „ „ „ „ „ 1.50 „ „ „ „ —.50
6 tave „ „ „ „ „ „ 5.— „ „ „ „ 1.50
6 sustitiore de cutite „ „ „ „ „ „ 4.50 „ „ „ „ 1.50
1 cutie de zacharu „ „ „ „ „ „ 4.— „ „ „ „ 1.20
1 parcehe sfesnice mai mari de „ „ „ „ „ „ 2.— si fl. 3.—
1 clopotielu de masa de argintu Britania mai inainte cu fl. 4.— acum numai cu fl. 1.60
1 pabaru de oua „ „ „ „ „ „ —.60 „ „ „ „ —.30
1 pipernitia si salacitia „ „ „ „ „ „ 2.50 „ „ „ „ —.75
1 Carafine pentru otietu si uleiu, de argintu Britania mai numai fl. 3.50 si fl. 4.50
1 uncaita de focu grea de puvu pe masa, mai inainte fl. 3.— acum numai cu fl. —.95.
Cane de cafea si tea à fl. 2, 2.50, 3, 4; clesce de zacharu à cr. 35, 50, 80, fl. 1; cutii de zacharu à 2.80; presaratoriu de zacharu à cr. 25, 40, 75, 90, fl. 1; carafine de otietu si uleiu à fl. 2, 4; cutii de untu à cr. 75, 95, fl. 1.70, 2.80, 3.25, 4.— inca si alti articuli nenumerati.

Cá dovada, cá annunciulu meu

nu este insielatoria,

(40) 12—24

me deobligu prin acêsta in publicu, daca marfa nu convine, a o rentóre: fara nici o greutate. Indreptu la epistolele de multiamita ce mi-au venit, si pe cari imi voiu permite ale publica successivu. — Cine dorese deci a primí pe banii sei o marfa buna si solida si nu lapedatura, se se adressedie numai cátra

A. Fraiss,
Vien'a, Rothenthurmstrasse 9, vis-a-vis de palatulu archiepiscopescu.

• Cura pentru érna. •

Wilhelm's THE'A CURATITORE DE SANGE

antiartritica si antireumatica

a lui (1) 23—25

Franciscu Wilhelm,

farmacistu in Neunkirchen (Austri'a de josu),

a fostu folosita in fórte multe casuri cu rezultatele cele mai bune, ceea ce se probédia prin mii de scrisori de recunoscintiã, in contra sioldinei, a reumatismulu, a raneloru deschise, in contra reueloru invecitate si permanente, a raneloru care puróieza neincetatu, ale bubeloru pe piele, remase din morburu secsuale, bubeloru de pe corpu si din fatia, peteloru, bubeloru siphilitice, infatureloru de ficatu si splina, dureriloru hemoroidale, gabinare, suferintieloru intensive a nerviloru, a muschiloru si a dureriloru la incheiaturi, greutatiloru de stomacu si de venturi, incuieriloru, ale udului, polutiuniloru, inpotentiei la barbati si pótele albe la femei, morburiloru scrofulóse, infiatari ale ghinduleloru si in contra altoru suferintie. Atestatele la cerere se tramitu gratis.

Pachete inpartite in 8 dose se afla cu pretiu de 1 fl., pentru timbru si pachetare se socotescu 10 cr.

Pentru de a se aparã de falsificate, se se caute cunoscutele marce brevetate si legalisate in mai multe state.

Se afla de vendiare in Sibiu la d-nii Fried. Thallmayer si I. B. Misselbacher.

• Cura pentru primavara. •

(41)

12—24

Numai odata

se ofere ocasiune asia de favorabila, de a procura unu orologiu escelentu, cu jumetate pretiulu.

DESFACERE grandiôsă.

Raporturile politice, care s'au ivitu in intregu continentulu Europei, n'au lasatu neatinsa si Elveti'a. Consecenti'a a fostu emigrarea lucratoriloru in masse, care a periclitatu existenti'a fabriceloru. Si fabric'a reprezentata de noi, care e cea dintai si cea mai insemnata fabrica de orológe, a inchis de o cam data fabricarea sa, incredintiandu-ne pe noi cu vendiare fabricateloru sale. Aceste asia numitelu orológe-de-buzunariu-Washington, sunt cele mai bune de pe lume, sunt fórte elegantu gravurate si infrumusetate si lucrute dupa sistemu americana.

Tóte orológele sunt repassate (esaminat) pe secunda si garantamu pentru fiacare 5 ani.

Cá dovada a garantiei sigure si a soliditatii celei mai severe, ne obligamu prin acêsta in publicu, cá suntemu gata a reprimi si schimba fiacare orologiu, ce nu convine.

1000 remontoire de buzunariu, fara cheie de intorsu la tórta, cu mantela de cristalu, regulate cu acurate'tia estrordinara pe secunda; afara de acêsta aurite prin electro-galvanismu nou, dinpreuna cu lantiu si medalionu etc., pretiulu de mai inainte fl. 25, acum numai fl. 10.20 de unulu.

1000 ancore esemplarie de lucsu din nicol-argintu, pe 15 rubinuri cu cadranuri in emailu, aretatoru de secunde, sticla lata de cristalu, mai inainte cu fl. 21, acum numai fl. 7.25 de unulu, tóte repassate pe secunda.

1000 orológe-cilindre infrumusetate in capsula de nicol-argintu, cu sticla lata de cristalu, pe 8 rubinuri fórte finu repassate, dinpreuna cu lantiu, medalionu si cutie de catifea, mai inainte fl. 15, acum numai fl. 5.60 unulu.

1000 orológe ancore de argintu veritabilu de 13 loti, probatu de oficiulu monetariu c. r. pe 18 rubinuri, afara de acêsta aurite prin electricitate, fórte finu regulate. Orológele au costatu mai inainte fl. 27 acum numai fl. 11.10 unulu.

1000 orológe remontoire-Washington de buzunariu, din argintu greu si veritabilu de 13 loti, probatu la oficiulu c. r. de punctiare, pe langa garantia severa, repassate pe secunda, cu mecanismu de nicol asia, încâtu orológele aceste n'au nici candu lipsa de reparatura. Orológele aceste au costatu mai inainte fl. 35 si astadi se capeta cu pretiulu fabulosu de estinu numai cu fl. 16. Afara de acêsta langa fiacare orologiu se da gratuitu unu lantiu, medalionu si cutie de catifea.

1000 orológe pentru domne, de aur veritabilu, cu 10 rubinuri, mai inainte cu fl. 40, acum cu fl. 20

1000 orológe remontoire de aur veritabilu pentru domni sau domne, mai inainte cu fl. 100 acum fl. 40.

650 orológe de parete cu incuadratura de emailulu celu mai finu si cu mecanismu de sunatu, mai inainte cu 6 acum cu fl. 3.75 unulu repassatu.

650 orológe desteptátore, cu aparatu de larma, fórte finu regulate, aplicabile si cá orológe pe masa de scrisu, mai inainte fl. 12 acum numai fl. 4.30.

650 pendule cu lucru fórte finu de sculptura in casulii inalte gotice de lemnu, de intorsu in fiacare a opt'a di, regulate finu pe secunda, fórte frumóse si imposante; de óre-ce unu astfelu de orologiu si in 20 de ani mai are pretiu indoitu, se nu lipsêscu astfelu de orologiu din nici o familia, mai cu sama pentru cá astfelu de piesa de cabinetu este decoru fu fiacare locuintia. Orológele aceste costau mai inainte fl. 35, acum numai fabulosulu pretiu exceptionalu de estinu de fl. 15.75 unulu.

Comandandu cine-va orológe pendule, are se adauge si o arvuna.

Adress'a:

Desfacere de orológe

Fabrici de orológe Fromm.
Vien'a, Rothenthurmstrasse Nr. 9, Parterre.

Editoru si redactoru responsabilu: G. Baritiu.

Tipariulu lui W. Krafft.